

21,573 II. **Calamus hispidulus** BECC.

Volksnamen. Mal. : *Rotan boeloek* (Pontianak).

Klimmende, nogal slanke bergrotan van Borneo, na verwant aan *C. exilis* GRIFF. Een van Pontianak ontvangen monster is 5 mM. dik, met eenigszins inspringende, bruin gerande knoopen ; de lengte der leden bedraagt 8 à 10 cM. en het oppervlak is glimmend geel. Zij is soepel, gemakkelijk te splijten en waarschijnlijk een bindrotan van goede kwaliteit, doch berichten daaromtrent ontbreken.

In het Museum : Rotan.

21,573 II. **Calamus impar** BECC.

Volksnamen. Z. & O. Born. : *Rotan anak*, *R. tjatjing*.

Van hoog terrein bij Boentok werd door tusschenkomst van de Borneo Sumatra Handel Maatschappij van Calamus impar materiaal ontvangen zoowel onder den naam *r. anak* als dien van *r. tjatjing*. Beide zijn 2 à 3 mM. dik, bij de knoopen iets inspringend ; de lengte der leden bedraagt 12 à 16 cM. Het oppervlak is glimmend bruingeel, op den duur grauw bestervend, bruinachtig aan de knoopen. Het zijn sterke, zeer soepele vertegenwoordigers van de rotan ajër-groep. Van Boven-Kehajan werd in 1905 een monster rotan anak ontvangen, dat een weinig dikker is en waarvan de prijs te Koela Koeroen werd opgegeven te bedragen f 0.50 per galong van 100 stuks.

Handleiding Warenkennis beschrijft *rotan anak* van Bandjermasin en *rotan poeloet* van Koetei als een 2 tot 4 mM. dikke, zeer zachte, sterke en goed splijtbare rotan van egaal lichtbruine kleur. Te Bandjermasin zou rotan anak uitsluitend worden gebruikt voor het vervaardigen van gespleten rotan, die in vrij belangrijke hoeveelheid als bindmateriaal naar Java wordt geëxporteerd. Samarinda voert rotan poeloet ongespleten uit, meestal naar Singapore, soms ook naar Europa ; de waarde bedroeg in 1912 in Koetei f 6.— p. p.

In het Museum : Rotan.

21 573 II. **Calamus inops** BECC.

Volksnamen. Noord-West Celebes : *Tohiti*.

Calamus inops werd veelvuldig aangetroffen op heuvelachtig terrein in de nabijheid van Toli-Toli en komt waarschijnlijk ook elders op Celebes voor. Een van Toli-Toli ontvangen monster bezit de volgende kenmerken : dikte pl. m. 15 mM., met uitspringende knoopen ; lengte der leden 20 tot 35 cM. Het oppervlak is glimmend geel, met scherp geteekende donkere ringen om de knoopen ; de pit ; het eenige van deze rotan dat gebruikt wordt, is roomkleurig. Het is een taai, veerkrachtige, tamelijk harde, doch minder gemakkelijk te splijten, goede vertegenwoordiger van de groep van rotans, in den handel bekend als rotan tohiti van Celebes, waarvan Handleiding Warenkennis het volgende mededeelt. Rotan tohiti of *tongkat* wordt over bijna geheel Celebes gevonden : de Tominibocht en de Golf van Boni leveren groote hoeveelheden ; waarvan de laatste kwaliteit opvalt door een lichte kleur en glad voorkomen. De Oostkust van Celebes produceert een donkerder soort, terwijl die van Toli-Toli vaak vermengd wordt met rotan saboetan (zie onder *Calamus scleracanthus* BECC.) en dientengevolge geen goeden naam heeft. Deze rotan is stijf maar taai, tot 30 mM. dik ; de lengte der leden is mid-

delmatig. De knoopen zijn vrij diep ingesneden en donker geteekend. De kleur is geel tot bleekgeel: tweede kwaliteiten zijn dikwijls groengeel gevlekt en bevatten veel gerimpelde stangen. Tohiti is in goede kwaliteit tegen den prijs van *f* 4.— p. p. (10 à 13 gulden in het eerste kwartaal 1920) op Celebes te verkrijgen: mindere kwaliteiten bedingen natuurlijk een lager prijs en brengen soms niet meer op dan *f* 1.— p. p. De zeer groote uitvoeren zijn van vrij recenten datum; in vroeger jaren had tohiti wegens haar stijfheid slechts een beperkt afzetgebied, daar zij zelfs voor grof vlechtwerk niet te gebruiken was. Haar opkomst dankt zij aan de industrie van rotanpitmeubelen. Hieraan kan worden toegevoegd, dat mocht van daag of morgen de mode zich van deze meubelen afwenden, het met den afzet van tohiti-rotan weer gedaan zal wezen.

In het Museum: Rotan.

21/573 H.

Calamus insignis GRIFF.

Volksnamen. Mal.: *Rotan batoe* (Malakka).

Zeer gezochte slanke rotan, niet dikker dan $\frac{1}{2}$ inch en 50 à 60 voet lang, lichtgroen van kleur: de jongere stengels zijn soms door grijze strepen gemarmerd (Straits Bulletin 1903, bl. 129 e. v.). Elders in hetzelfde opstel zegt Ridley, dat de *rotan batoe* van den handel ruim $\frac{1}{4}$ inch dik is met internodiën van 9 inch, doch dat waarschijnlijk behalve *Cal. insignis* nog andere dunne, harde soorten onder dien naam doorgaan. Beccari geeft als lengte der leden 5 tot 8 cM. op en zegt van het oppervlak, dat het glad (niet gegroefd), strookleurig en glanzend is.

21/573 H.

Calamus javensis BL. (*C. equestris* BL.).

C. jav. var. **peninsularis** BECC. (*C. penicillatus* ROXB.).

C. javensis var. **tetrastichus** BL. (*C. amplectens* BECC., *C. borneensis* MIQ., *C. tetrastichus* BL.).

Volksnamen. Mal.: *Rotan lilin*, *R. mantjik* (S.W.K.), *R. poeh* (var. *tenuissimus* BECC.) (Malakka), *R. sindek* (var. *peninsularis* BECC. (Malakka), *R. pèlédès* (Banka), *R. sërimit* (Palembang), *R. tëlïngkong daoën* (var. *polyphyllus*), *R. tēmijang* (var. *sublaevis* BECC.) — Soend.: *Howè omas*, *H. tjatjing* — Borneo: *Rotan angkoet* (var. *intermedius*), *R. sèga tikoes* (var. *tetrastichus*).

Zeer variabele, dunne rotan, die algemeen voorkomt in de bergen van West-Java tusschen 250 en 1500 M. zeehoogte, op Sumatra, het Maleische schiereiland en Borneo en veel wordt gebruikt om te binden, voor manden, matten, enz. (Becc.). Varieteiten van deze uitstoevende rotan ajër-soort komen in den handel onder verschillende namen. De *rotan sërimit* van Palembang, daar in het laagland zoowel op droge gronden als in moerassen groeiend, wordt als zelfstandige soort uitgevoerd, doch niet in groote hoeveelheid. Van Palembang ontvangen monsters waren pl. m. 3 mm. dik, zeer gelijkmatig, met leden ter lengte van 12 tot 22 cM. Het oppervlak was glimmend geelbruin met bruine randen om de knoopen; versch waren zij sterk en goed spijlbaar. Handleiding Warenkennis — als synoniemen voor *sërimit* opgevende: *rotan lampei* te Sampit, *r. lilin* te Bandjermasin en *r. pilada* te Padang — zegt, dat het een 2 tot 6 mm. dikke rotan is